

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, 15.11. 2013 r.

BM-1-041-578/13/3

DSO – IV – 071-29/13

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 18.11.2013 r.
nr. 9457 podpis. [signature]

Pan

Bogdan BORUSEWICZ

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku!

W nawiązaniu do pisma Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Sekretarza Stanu wykonującego zadania sekretarza do spraw parlamentarnych z dnia 25 października 2013 r. nr DSPA-4813-941-(1)/1, przy którym nadesłano oświadczenie złożone przez senatorów Wojciecha Skurkiewicza i Grzegorza Wojciechowskiego na 41. posiedzeniu Senatu w dniu 17 października 2013 r. w sprawie przenoszenia sędziów na inne miejsce służbowe w związku z reorganizacją sądów rejonowych, jaka została przeprowadzona z dniem 1 stycznia 2013 r. uprzejmie przedstawiam, co następuje:

Mocą rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 października 2012 r. w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1121) z dniem 1 stycznia 2013 r. dokonano zniesienia 79 sądów rejonowych, w których orzekało łącznie 545 sędziów, którzy (pomijając nieliczne przypadki przeniesienia sędziów do sądów przez nich wskazanych) zostali przeniesieni, bez ich zgody do innych sądów. W każdym przypadku decyzję o ich przeniesieniu podpisywał z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości Podsekretarz Stanu, co pozostawało w zgodzie z dotychczasową ugruntowaną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz treścią art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 roku o Radzie Ministrów (j.t. Dz. U. z 2012 r., poz. 392 ze zm.). W ocenie Ministra Sprawiedliwości przyjęta praktyka w tym zakresie była prawidłowa.

Uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2013 r. wydana w sprawie III CZP 46/13 zapadła na skutek pytania prawnego zadanego przez Sąd Rejonowy w Łęborku, dotyczącego uprawnienia do orzekania przez sędziego, co do którego decyzję o przeniesieniu na

inne stanowisko służbowe ze zlikwidowanego z dniem 1 stycznia 2013 r. Sądu Rejonowego w Bytowie wydał z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości Podsekretarz Stanu.

W omawianej uchwale Sąd Najwyższy wskazał – *decyzja Ministra Sprawiedliwości o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe wydana na podstawie art. 75 § 3 w zw. z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 427) – jeżeli jest zgodna z prawem wywołuje skutek od chwili doręczenia jej sędziemu*”. Uzasadniając uchwałę Sąd Najwyższy wskazał między innymi, że *przewidziane w art. 75 § 3 w zw. z art. 75 § 2 pkt 1 p.u.s.p. uprawnienie do przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe przysługuje wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości, w związku z czym nie może być przekazane innej osobie, w tym sekretarzowi lub podsekretarzowi stanu. (...)*. *Podjmując ją, Minister Sprawiedliwości ponosi osobistą odpowiedzialność prawną i ustrojową, której nie może się wyzbyć ani scedować na inne osoby*. Jednocześnie Sąd Najwyższy podniósł, że *okoliczności powodujące nieważność postępowania sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy, bada zatem także czy skład sądu jest zgodny z prawem*. Nadto w uzasadnieniu uchwały wskazano, że decyzja o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe nie jest decyzją administracyjną oraz że niezależnie od odwołania złożonego przez sędziego jest ona skuteczna z chwilą doręczenia.

Wyżej cytowana uchwała została wydana w jednostkowej sprawie dotyczącej konkretnego podmiotu i nie ma mocy obowiązującej w zakresie dotyczącym innych spraw.

Podgląd wyrażony w uchwale (której nie nadano mocy zasady prawnej w trybie art. 61 § 6 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym j.t. Dz. U z 2013 r., poz. 499) w zakresie braku możliwości scedowania uprawnienia Ministra Sprawiedliwości innej osobie, w tym Sekretarzowi lub Podsekretarzowi Stanu działającemu w ramach udzielonego mu upoważnienia, jak wskazano powyżej, stanowi odstępstwo od dotychczas ustalonej linii orzecznictwa.

Dla poparcia przedmiotowego twierdzenia wskazuję na:

- Uchwałę pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2007 r. OSNKW 2008/3/23, zgodnie z którą *ustawowe uprawnienia Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków sędziego w innym sądzie (art. 77 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych) może być w jego zastępstwie (art. 37 ust 5 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów, Dz. U. z 2003 r., Nr 24, poz. 199 ze zm.) albo z jego upoważnienia (art. 37 ust 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów, Dz. U. z 2013 r., Nr 24, poz. 199 ze zm.) wykonywane przez sekretarza stanu lub podsekretarza stanu*. W uzasadnieniu tej uchwały wskazano między innymi, że *oczywiste jest że ani sekretarz stanu,*

ani podsekretarz stanu, działający w oparciu o art. 37 ust 1 urm nie są zastępcami ministra, a jedynie działają w ramach szczegółowego upoważnienia do wykonywania kompetencji. Wykonują ją na rachunek i w imieniu organu, co do którego ustawowo te kompetencje należą.

- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2012 r. LEX nr 1215804, zgodnie z którym *ani sekretarz stanu, ani podsekretarz stanu, działający w oparciu o art. 37 ust 1 ustawy o Radzie Ministrów nie są zastępcami ministra, a jedynie działają w ramach szczególnego rodzaju upoważnienia do wykonywania kompetencji. Wykonują je na rachunek i w imieniu organu, do którego te kompetencje należą.* Powołując się w uzasadnieniu uchwały na uchwałę z dnia 14 listopada 2007 r. OSNKW 2008/2, w której wyrażono pogląd wiążący dla pozostałych składów Sądu Najwyższego, zaznaczono, że *wprawdzie uchwała ta w pierwszym rzędzie dotyczyła problematyki delegacji sędziego, jednak merytorycznie odnosiła się do wszystkich przyznanych ustawowo danemu ministrowi (w tym wypadku Ministrowi Sprawiedliwości) kompetencji.*

Wskazane poglądy wyznaczały dotychczasową linię orzecznictwa, czego potwierdzeniem jest to, że do chwili obecnej Sąd Najwyższy rozpoznał szereg nadzwyczajnych środków zaskarżenia (w okresie od 2008 r. do końca pierwszego półrocza 2013 r. ponad 1400 spraw, w tym skargi kasacyjne w sprawach cywilnych i gospodarczych, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia w takich sprawach oraz kasacje w sprawach karnych) w sprawach, wśród których niewątpliwie musiały być orzeczenia wydane przez sędziów delegowanych czy też przeniesionych bez ich zgody na inne miejsce służbowe, decyzją podpisaną z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości przez Sekretarza Stanu czy też Podsekretarza Stanu. Zaznaczam przy tym, że w 2008 r. dokonano zniesienia Sądu Rejonowego w Poznaniu, a w 2009 r. zniesienia Sądu Rejonowego w Szczecinie, a zatem bardzo dużych sądów, których sędziowie w tym trybie zostali przeniesieni do nowopowstałych jednostek i których sprawy po tym przeniesieniu stanowiły z pewnością przedmiot analiz Sądu Najwyższego.

W żadnej z rozpoznawanych spraw Sąd Najwyższy nie podniósł problemu braku uprawnienia do orzekania danego sędziego delegowanego lub przeniesionego bez zgody na inne miejsce służbowe mocą decyzji podpisanej przez Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu, pomimo tego co sam wskazał Sąd Najwyższy w analizowanej uchwale z dnia 17 lipca 2013 r., że *nieważność postępowania sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy, bada zatem także czy skład sądu jest zgodny z prawem.*

Dodatkowo zaznaczam, że pogląd wyrażony w omawianej uchwale co do wyłączności kompetencji Ministra Sprawiedliwości do podpisywania decyzji w przedmiocie przeniesienia

sędziów na inne miejsce służbowe nie jest poglądem podzielanym przez wszystkich sędziów Sądu Najwyższego, na co wskazuje analiza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r. wydanego w sprawie sygn. akt III KK 280/13. Uzasadniając to orzeczenie Sąd Najwyższy wskazał wprost, że *skład orzekający w niniejszej sprawie nie podziela kierunku wykładni, przyjętego w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2013 r., II CZP 46/13, w zakresie, w którym uznaje, że dla interpretacji uprawnienia Ministra Sprawiedliwości wynikającego z art. 75 § 3 prawa o ustroju sądów powszechnych, nie mają zastosowania przepisy art. 37 ust 1 i ust 5 ustawy o Radzie Ministrów. Kompetencja Ministra Sprawiedliwości do przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe w wypadku zniesienia sądu wynika wprost z art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 prawa o ustroju sądów powszechnych. W chwili obecnej przepis ten korzysta z domniemania zgodności z Konstytucją RP, przy czym istotne znaczenie ma okoliczność, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 27 marca 2013 r., K 27/12 (OTK – A 2013, nr. 3, poz. 29), uznał art. 20 prawa o ustroju sądów powszechnych za zgodny z Konstytucją. W kwestii możliwości zastępstwa Ministra Sprawiedliwości w wykonywaniu jego kompetencji wypowiedział się pełny skład Sądu Najwyższego (zob. w tym przedmiocie szerokie rozważania w uzasadnieniu uchwały z dnia 14 listopada 2007 r., BSA I – 4110 – 5/07). Ten kierunek wykładni przyjęto również w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., I KZP 23/08, OSNKW 2008, z. 3, poz. 19; uzasadnienie postanowienia składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., I KZP 24/08, OSNKW 2009, z. 3, poz. 20; uchwała z dnia 28 października 2009 r., I KZP 19/09, OSNKW 2009, z. 11, poz. 92; postanowienie z dnia 19 maja 2009 r., II KK 169/08, OSNKW 2009, z.7, poz. 58; postanowienie z dnia 25 stycznia 2012 r., SNO 47/11. W świetle powyższego w realiach sprawy brak podstaw do przyjęcia, by zaistniała bezwzględna przesłanka odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.*

Przedmiotowa uchwała z dnia 17 lipca 2013 r. spowodowała sytuację, w której część sędziów przeniesionych na inne miejsce służbowe mocą decyzji podpisanej przez Sekretarza lub Podsekretarza Stanu powstrzymuje się od wykonywania obowiązków orzeczniczych. Obecnie, według stanu na dzień 13 listopada 2013 r., nie orzeka 128 sędziów w 32 sądach rejonowych. Sytuacja ta nie dotyczy jedynie sędziów przeniesionych w wyniku reorganizacji sądów rejonowych, jaka została przeprowadzona z dniem 1 stycznia 2013 r., ale także sędziów przeniesionych do innych sądów w wyniku wcześniejszych reorganizacji przeprowadzonych od 1997 r. Łączna liczba sędziów przeniesionych w tym trybie od 1997 r. wynosi ponad 1200 osób, wśród których są sędziowie, którzy powołując się na treść uchwały wnioskuje o przeniesienie ich w stan spoczynku wskazując, że nie mogą wykonywać władzy jurysdykcyjnej w sądzie do którego zostali przeniesieni. Część sądów rozpoznających środki odwoławcze od orzeczeń, jakie zapadły w sądach rejonowych uchyla orzeczenia wydane przez przeniesionych sędziów powołując się na bezwzględną przesłankę

odwoławczą związaną z niewłaściwym składem sądu. Według stanu na dzień 12 listopada 2013 r. z tych przyczyn uchylono wyroki w 132 sprawach.

Stojąc na stanowisku, że zarówno Sekretarz jak i Podsekretarz Stanu są uprawnieni do podpisywania z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości decyzji o przenoszeniu sędziów na inne miejsce służbowe, dostrzegając rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczące przedmiotowych kwestii oraz mając na uwadze interes społeczny i powagę wymiaru sprawiedliwości w dniu 11 października 2013 r. Minister Sprawiedliwości zwrócił się do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o rozważenie przedstawienia na podstawie art. 60 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, Pełnemu Składowi Sądu Najwyższego wniosku o rozstrzygnięcie ujawnionych w orzecznictwie tego Sądu rozbieżności w wykładni prawa. W odpowiedzi na ten wniosek Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego w piśmie z dnia 23 października 2013 r. nr I. Prez. 672/13 poinformował Ministra Sprawiedliwości, że wobec ujawnionych rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego podjął decyzję o przedstawieniu Pełnemu Składowi Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego dotyczącego przedmiotowego problemu.

Dlatego też, do czasu rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego przez Pełen Skład Sądu Najwyższego nie sposób wskazać, jakie ostatecznie będą konsekwencje uchwały z dnia 17 lipca 2013 r.

Nadto w dniu 4 listopada 2013 r. Minister Sprawiedliwości zwrócił się do Pana Antoniego Górskiego - przewodniczącego Krajowej Rady Sądownictwa o rozważenie przez Krajową Radę Sądownictwa stanowiska wobec odmowy przez niektórych sędziów pełnienia czynności orzeczniczych zarówno pod kątem prawnym, jak i społecznym – związanym z koniecznością niezakłóconego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Do chwili obecnej Krajowa Rada Sądownictwa nie odpowiedziała na ten apel.

Ministerstwo Sprawiedliwości na bieżąco monitoruje sytuację powstałą w sądach po opublikowaniu uzasadnienia omawianej uchwały.

Opisane powyżej stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości oraz wszelkie działania podejmowane przez resort w celu rozwiązania zaistniałej sytuacji są na bieżąco przekazywane zarówno środowisku sędziowskiemu jak też społeczeństwu poprzez komunikaty zamieszczane na stronie internetowej www.ms.gov.pl.

z upoważnieniem

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Jerzy Kozdroń
SEKRETARZ STANU

do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Departament Spraw Parlamentarnych